

2026-03-10
S2026/00485

Socialdepartementet

Uppdragsbeskrivning

En ändamålsenlig informationsdelning för en trygg och säker ambulanssjukvård

Sammanfattning

En utredare ska kartlägga och analysera informationsdelningen mellan ambulanssjukvården, övrig hälso- och sjukvård, inklusive larmcentraler, och andra relevanta aktörer när det gäller underlag för riskbedömningar av hot och våld mot ambulanspersonal. Utredaren ska identifiera vilka bestämmelser som möjliggör sådan informationsdelning och hur skillnader i regioners arbetssätt påverkar möjligheterna att dela och ta del av nödvändig information i praktiken. Utredaren ska även analysera om ambulanssjukvården har behov av ytterligare information för att kunna göra mer adekvata riskbedömningar. Utredaren ska lämna förslag på åtgärder som kan möjliggöra en mer ändamålsenlig informationsdelning i syfte att stärka ambulanspersonalens trygghet och säkerhet samtidigt som skyddet för patienternas integritet och säkerhet upprätthålls. Det ingår också i utredarens uppdrag att vid behov lämna författningsförslag.

Bakgrund

Det övergripande syftet med hälso- och sjukvården är att tillgodose befolkningens behov av god vård. För att uppnå detta krävs bl.a. tillgång till en effektiv och säker prehospital akutsjukvård över hela landet. Hela befolkningen ska känna sig trygg med att ambulanssjukvård är tillgänglig när det finns behov av akut vård, oavsett var i landet eller i vilket område som behovet har uppstått.

Socialstyrelsen definierar termen prehospital akutsjukvård som omedelbara medicinska insatser som utförs utanför vårdenhet av hälso- och sjukvårdspersonal. Utalarmering, prioritering och triagering, medicinsk bedömning, behandling samt transport är exempel på insatser som utförs av hälso- och sjukvårdspersonal utanför sjukhus.

Ambulansverksamheten är en central del i den prehospitla akutsjukvården, men även akutbilar bemannade med sjuksköterskor, bedömningsenheter och prehospitla läkarteam är exempel på viktiga verksamheter som också kan inkluderas. Ambulanssjukvård definieras i Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2009:10) om ambulanssjukvård m.m. som hälso- och sjukvård som utförs av hälso- och sjukvårdspersonal i eller i anslutning till ambulans. Ambulanssjukvården har ett stort uppdrag med ett betydande ansvar, som är viktigt för den grundläggande tryggheten i samhället. En säker arbetsmiljö är central både för personalens trygghet och för att upprätthålla en välfungerande vård utanför sjukhus. Det är arbetsgivaren som har huvudansvaret för arbetsmiljön och för att förebygga risker för ohälsa och olycksfall i arbetet, se arbetsmiljölagen (1977:1160) och Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2023:1) om systematiskt arbetsmiljöarbete.

Tidigare utredningar och insatser från regeringen

Hot och våld mot personal förekommer inom sjukvården trots insatser från arbetsgivarna. Tidigare utredningar har pekat på utmaningarna för just ambulanssjukvården, se exempelvis delbetänkandet Stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och andra samhällsnyttiga funktioner (SOU 2018:2). Utredningen lyfter att problemet med hot och våld är återkommande samt påverkar arbetsmiljön för personalen och dess möjligheter att på ett säkert sätt utföra livräddande vårdinsatser. Det framgår också att angrepp mot ambulanssjukvården kan fördröja insatser och leda till allvarliga konsekvenser för patienters liv och hälsa. I betänkandet Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1) konstateras efter en bred översyn en stor utsatthet hos offentliganställda som kräver åtgärder på flera plan.

Regeringen har med anledning av förslag som lämnats i bl.a. dessa utredningar beslutat flera propositioner med förslag på lagändringar. Det straffrättsliga skyddet för polisverksamhet, räddningstjänst och ambulanssjukvård har stärkts genom införandet av brottet sabotage mot blåljusverksamhet (prop. 2018/19:155). Regeringen har också föreslagit ändringar som innebär att utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner, såsom hälso- och sjukvårdspersonal, har fått ett starkare straffrättsligt skydd genom att de omfattas av straffbestämmelserna om våld eller hot samt förgripelse mot tjänsteman (prop. 2022/23:106). Det straffrättsliga skyddet för tjänstemän och utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner har därefter stärkts genom bl.a. skärpta straffskalor (prop. 2024/25:141).

Regeringen har också beslutat en ny förordning (2021:18) om statsbidrag för utveckling av den prehospitaled akutsjukvården för patienter med psykisk ohälsa. Med stöd av förordningen kan regioner få statsbidrag för att bl.a. inrätta psykiatriambulanser, utveckla arbetssätt för prehospitaled bedömningar vid psykisk ohälsa eller suicidalitet och genomföra utbildningsinsatser.

I syfte att ytterligare utveckla och stärka den prehospitaled akutsjukvården har regeringen gett Socialstyrelsen i uppdrag att kartlägga och analysera olika delar av verksamheten samt att utvärdera regeringens satsningar på ambulanssjukvården. I rapporten Sveriges prehospitaled akutsjukvård – nulägesbild, bedömning och utvecklingsförslag som publicerades i februari 2023 konstateras bl.a. att det finns brister i samordning och samverkan i vårdssituationer som kräver deltagande av flera blåljusaktörer, särskilt i situationer där det finns risk för hot och våld. Av rapporten Regeringens satsningar på ambulanssjukvården – En utvärdering av två statliga satsningar: överenskommelsen förstärkt ambulanssjukvård och statsbidrag prehospitaled psykiatri framgår att regionerna anser att regeringens satsningar på ambulanssjukvården 2021–2023 har lett till en generell utveckling och förstärkning av ambulanssjukvården. När det gäller satsningen på psykiatriambulanser framgår det att regionerna ser att dessa på längre sikt kan leda till bl.a. minskad förekomst av våld och hot i samband med prehospitaled bedömningar.

År 2024 fick Socialstyrelsen i uppdrag att kartlägga hot och våld mot ambulanspersonal samt att lämna förslag på åtgärder som kan vidtas för att skapa en trygg arbetsmiljö för personalen (S2024/01310). I slutrapporten Hot och våld mot ambulanspersonal – Nuläge, analys och utvecklingsförslag, som publicerades i juni 2025 lämnas bl.a. förslag om stärkt kompetensutveckling, förbättrade rutiner för riskbedömning samt utveckling av informationssystemen och deras funktionalitet. I rapporten lyfter Socialstyrelsen bl.a. fram tillgång till slutenvårdsjournaler i ambulansverksamheten, förbättrad överföring av hotbedömningar från larmcentraler till ambulans samt mer samordnade rutiner mellan polis och ambulans som förslag på åtgärder för att stärka arbetsmiljön och förebygga hot och våld mot ambulanspersonal.

Socialstyrelsens utredningar om den prehospitaled akutsjukvården har haft olika perspektiv och belyst olika typer av problem, vilket har bidragit till en bred beskrivning av verksamheten och de problem som den står inför. Av

rapporterna framgår det att insatser pågår både regionalt och lokalt för att förbättra säkerheten vid ambulansutryckningar. Regeringens arbete förväntas också ge resultat. Samtidigt kvarstår utmaningar som motiverar ytterligare åtgärder.

Utredningsuppdraget

Bättre tillgång till information i ambulanssjukvården, från andra delar av vårdkedjan, inklusive hälso- och sjukvårdens larmcentraler, och från polis och räddningstjänst, har framhållits som en grund för att kunna göra mer korrekta riskbedömningar vid utryckningar. Även frågan om bättre samverkan mellan och organisering av larmcentralerna SOS Alarm och Sjukvårdens larmcentral har ansetts vara ett möjligt förbättringsområde.

Frågan om vilken information som kan delas för att göra riskbedömningar i den prehospitla akutsjukvården är komplex och styrs av olika regelverk som berör bl.a. dataskydd och sekretess. Den personliga integriteten skyddas bl.a. genom bestämmelser i regeringsformen, Europakonventionen och EU:s rättighetsstadga. Mer detaljerade regler om villkoren för behandling av personuppgifter inom EU finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (EU:s dataskyddsförordning). Personuppgiftsbehandling är tillåten endast om vissa förutsättningar är uppfyllda. Det måste finnas en rättslig grund för behandlingen och uppgifterna måste vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas. Särskilda krav gäller dessutom för behandling av s.k. känsliga personuppgifter, såsom uppgifter om hälsa. Integritetskänsliga uppgifter är ofta skyddade av sekretess samtidigt som det finns ett antal bestämmelser som bryter sekretessen och möjliggör att uppgifter kan delas, bl.a. inom hälso- och sjukvården.

Relevant reglering för personuppgiftsbehandling och informationsdelning inom den prehospitla akutsjukvårdens verksamhet finns därutöver i t.ex. patientdatalagen (2008:355), lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vilka bestämmelser som är tillämpliga kan variera beroende på hur hälso- och sjukvården i en region är organiserad. Det kan t.ex. handla om att ambulansverksamheten bedrivs av enskilda vårdgivare med stöd av upphandlade avtal. Då ambulanssjukvården har löpande kontakt med

larmcentraler och även Polismyndigheten, kan frågor som rör personuppgiftshantering i dessa verksamheter också vara tillämpliga. Polismyndighetens behandling av personuppgifter i brottsbekämpande syfte regleras i brottsdatalagen (2018:1177) och lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område. I fråga om kopplingen till brottsbekämpande myndigheter är det relevant att vid informationsdelningen beakta den reglering i offentlighets- och sekretesslagen som syftar till att skydda bl.a. polisens underrättelseverksamhet och pågående förundersökningar.

Mot bakgrund av att bättre informationsdelning framhållits i olika sammanhang i syfte att säkerställa ambulanspersonalens trygghet och säkerhet finns det nu ett behov av att frågan analyseras. Då hot och våld pekats ut som ett återkommande problem inom särskilt ambulanssjukvården ska utredaren i första hand fokusera på denna verksamhet. Det utesluter dock inte att även andra prehospitla verksamheter, eller andra verksamheter såsom räddningstjänsten, kan omfattas av förslagen, om utredaren bedömer det som relevant.

Utredaren ska därför

- kartlägga vilken information som delas mellan ambulanssjukvården och övrig hälso- och sjukvård, inklusive larmcentraler, samt mellan ambulanssjukvården och andra relevanta aktörer såsom räddningstjänst och polis, i syfte att säkerställa ambulanspersonalens trygghet och säkerhet,
- identifiera de bestämmelser som möjliggör sådan informationsdelning,
- analysera hur skillnader mellan olika regioners arbetssätt påverkar möjligheterna till informationsdelning och adekvata riskbedömningar kring hot och våld mot ambulanspersonal,
- redogöra för eventuell ytterligare information som ambulanssjukvården behöver ha tillgång till för att kunna göra bättre riskbedömningar kring hot och våld mot ambulanspersonal,

- lämna förslag på åtgärder som möjliggör en mer ändamålsenlig informationsdelning samtidigt som såväl patientsäkerheten som skyddet för enskildas integritet och säkerhet upprätthålls, och
- vid behov lämna författningsförslag.

Konsekvensbeskrivningar, kontakter och redovisning av uppdraget

Förslagen som lämnas av utredaren ska redovisas i enlighet med bestämmelserna i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar. Om förslagen leder till ökade utgifter ska förslag till finansiering lämnas. Förslag på författningsändringar ska, när så är påkallat, föregås av en integritetsanalys samt en analys av hur förslagen förhåller sig till regelverken om offentlighet och sekretess.

Utredaren ska hålla sig informerad om och beakta relevant arbete som pågår inom Regeringskansliet, andra myndigheter och utredningsväsendet. Utredaren ska inhämta synpunkter från regioner, berörda myndigheter, intresseorganisationer, patient- och professionsföreträdare samt andra relevanta aktörer.

Uppdraget ska redovisas senast den 16 oktober 2026.